

A KOMLÓI INTÉZMÉNYFELÜGYELETI IRODA VEZETŐJE

"Hihetetlen, hogy a munkanélküliség mennyi kárt okoz"

E.: Meséljen a munkájáról.

V.: Sajnos, nem a Humán Iroda elnevezést kaptuk, hanem az Intézményfelügyeleti Iroda nevet, de a riasztó név ellenére humán gárda képviseli nálunk az oktatásügyet. Hozzánk tartozik a szociális ügy, a sport, az ifjúságügy és az egészségügy is, de valamennyi területre egyetemet végzett szakember áll rendelkezésemre. Ebből a szempontból a kisebb önkormányzatokhoz képest igen előnyös helyzetben vagyunk. A rendszerváltás tájékán izgatott az önkormányzatiság. A megyei Pedagógiai Intézetben dolgoztam, az összes innováció, kísérleti iskola és a továbbképzések hozzám tartoztak. Úgy gondoltam, hogy váltok még az életemben egyszer utoljára. Így kerültem Komlóra. Teljesen szabad kezet kaptam abban, hogy az érvényben lévő törvények segítségével alkossuk meg a város oktatási koncepcióját. Ebben az oktatási koncepcióban meg kellett vizsgálni, hogy mi várható Komlón, mennyi gyermek születik évente. Sajnos, figyelembe kellett vennünk a bánya leépítését is. 2000 volt az első határidő, de most talán kitolják a bezárását 2002-ig. Sok tízezer ember dolgozott a nagy hősprogram idején a bányánál, ma mindössze 2300-an vannak és ez is napról-napra fogy, mert minden területről kötelesek leépíteni, és felkészülni a bánya bezárására. Ide még '85-től a kilencvenes évekig több ezer embert betelepítettek. Akkor még nem hitték el, hogy a bánya befuccsol. Ez egy 700 méter mély, mélyeres művelésű, rendkívül drága bánya. Most bizonyították be újra, hogy annyira drága a szenünk, hogy a Lengyelországból vagy Németországból behozott szén szállítással együtt olcsóbb, mint amit nálunk kitermelnek. Tehát semmi nem indokolja gazdaságilag, hogy ez a bánya fennmaradjon. Ugyanakkor ebben a hőskorszakban Komló mindent megkapott, az autóbuszjáratoktól kezdve minden a bányához alkalmazkodott, és minden erre épült. Nem tudom mi lesz az elkövetkezendő években, ha ilyen borzalmasan fogynak a munkahelyek, ennyi munkanélküli ember lesz itt, és a város nem tud munkahelyeket teremteni. Csodálatos a környezet, de kiesik a város a főúttól. Nem szívesen jönnek ide a vállalkozók. A mi bajunk az, hogy megkülönböztetett, jó helyzetből végtelenig leromlott állapotba kerültünk. Rettenetes hiányaink vannak, forráshiánnyal küszködünk. Ugyanakkor van egy nagyon jó intézményhálózatunk, ami azt jelenti, hogy van még két bölcsődénk, sajnos kettőt már meg kellett szüntetni, mert nem volt gyerek. Ahogy épül le a bánya, úgy épülnek le ezek a kiszolgáló intézmények is, amelyeket az emberek idáig megszoktak. A legtragikusabb az, hogy Komló most a fiatal nyugdíjasok városa. A rokkantaké és a fiatal nyugdíjasoké a bánya megszűnése miatt. És ez, még ha biztos megélhetést jelent is, csak szerény megélhetés. Az emberek azt tapasztalják, hogy tragikus a sorsuk, mert a 40-45 éves embernek még munkára van szüksége, nem nyugdíjra. Három-négy év múlva, tisztelet a kivételnek, komoly személyiségtorzulások állnak elő, ha nem talál az ember valahol magának értelmes elfoglaltságot, munkát, társaságot. Belépnek a devianciák, amik súlyos helyzetekhez vezetnek, és ezt a gyerekek nagyon érzik. Ez az egyik oka annak, hogy nagyon ragaszkodnunk kell az oktatási intézményekhez. Még mindig él 11 óvodánk. Egy óvodát sajnos ősszel már nem tudunk beindítani.

Nagyon szerencsés vagyok a munkatársaimmal. Úgy érzem, hogy már az önkormányzat új vezetése is megszokott minket. Ezt is meg kell tanulnunk, hogy négy évente hogyan lehet alkalmazkodni egy új politikai rendszerhez. Ez nem könnyű. A harcokat okosan kell megvívni. Nekünk kell okosnak lenni, mindenkivel együtt kell dolgoznunk. Itt a hivatalon belül az

intézményeket akkor szolgálom a legjobban, ha mindenkire megkeresem azt az utat, amin keresztül tudok vele beszélni, és tudom jó értelemben befolyásolni.

A helyzeti előnyöm az volt, hogy mindig Komlón éltem. Itt voltam igazgatóhelyettes, munkaközösségvezető, tanítottam a cigány iskolában. 34 év alatt sokféle tapasztalatot sikerült összegyűjteni.

Az oktatási bizottságunk az előző négy évben is, és most is jól működik. Az előterjesztéseket természetesen én készítem. Még egy nagy helyzeti előnyöm ebben a ciklusban, hogy a polgármester úr volt a művelődési osztály vezetője és rendkívül jó munkakapcsolatot sikerült vele kialakítanom. Nagyon humánus ember. Nagy elismeréssel ment nyugdíjba. Hagyta érvényesülni az embereket. Jó szívvel fogadták vissza a kollegák, de nem avatkozik bele a dolgunkba. Elmondja, hogy mit szeretne, de megkérdezi, mi a véleményünk róla. Annyi minden változott az elmúlt években, és ő most egy erős védőbástya az intézmények életben maradásánál. Nagyon nagy segítségemre van.

E.: Tehát oktatásbarát az önkormányzat?

V.: Egyértelműen, de ha bármelyik képviselővel elkezdünk beszélgetni, az a tapasztalat, hogy nagyon nagy gond a pénzühiány. Tizenöt hónapja tart, hogy nézzük, vizsgáljuk, átvilágítjuk az intézményeket. Ezt is nagy dolognak tartom, hogy sikerült elérni, hogy ne idegennel világitassuk át az intézményeinket. Itt vagyunk mi és itt vannak ők, csináljuk együtt. Miért csapnánk be egymást, hiszen egy hajóban ülünk. Így nem fizettünk ki milliókat. Az a tapasztalatom, hogy ahol kifizették a milliókat, ott sem védtek meg több intézményt, mint nálunk. Megnéztük a gyermeklétszám csökkenésének megfelelően, hogy milyen feladatok csökkentek.

Volt például egy konténer zenei iskola, nyolc osztály volt benne. Sikerült lebontatni, nem is volt rá szükség. A város legrégebbi iskolája ráállt a zenei tagozatra, és a többi iskola átvette nagyon kulturált körülmények között azokat a gyerekeket, akiket át kellett vennie. Érdekes módon egyetlen reklamáció sem volt a szülők részéről, de tényleg alapos előkészítéssel csináltuk. Akár bölcsőde megszűnéséről volt szó, akár szakóvodáról, a kezdet kezdetétől bevontuk a szülőket és elmondtuk, hogy mit miért kell, és mi miért történik. Választhatott a szülő a fennmaradó hat iskola közül.

E.: Hány középfokú intézmény van?

V.: Három középfokú oktatási intézményünk van, itt egy kicsit dicsekedhetnék is, mert nagy viták után a város mégis megtartotta az intézményeit, nem adta át a megyének. Az átadás mellett az szölt, hogy a városnak kétszázmilliós adóssága van, az idén már csak 14 millióig voltunk hitelképesek. Mindenünkön jelzalog van, a bankok nem állnak szóba velünk. Komló tényleg nagy bajban van, és minden jó szándék ellenére félttem a jövőtől az intézményhálózatot. Be kell látnom, hogy nem működhet tovább ennyi általános iskola. 1985-ben még 580-600 körül volt a születések száma, de az elmúlt évben már csak 280 volt. Tehát drasztikus a csökkenés. Ennek részben az az oka, hogy a fiatalok már nem települnek le Komlón, aki tovább tud tanulni, munkát tud találni, vagy még olyan helyzetben van, hogy vissza tud a falusi szülőkhöz térni, gyorsan elmegy. Nagyon sok lakás áll üresen. Egyharmadát éri a komlói lakás ára a pécsinek. Itt állnak üresen, meg a fűtés, a nevükön van a lakás, eladni nem tudják, a bányától kapták annakidején. 120 milliós kintlevősége van a városnak szolgáltatási díjakból. Ennek a nagy része behajthatatlan. 7-800 ezer forintért kétszobás, távfűtéses modern lakást lehet kapni, de nem kell senkinek.

E.: Végül is miért döntött úgy a város, hogy megtartja az iskolákat?

V.: A három középiskola együtt írt levelet a képviselő testülethez, amelyben azt ígérték, hogy megpróbálnak normaközeli állapotba kerülni, tehát, hogy ne kerüljenek túlzottan sokba. Maguk az igazgatók is szerettek volna a városhoz tartozni. Ez már nagyon hatott a képviselőkre. Miközben készült a közös levél, megkeresték a képviselőket az igazgatók, komolyan lobbiztak az ágazat érdekében.

E.: Van pedagógus a képviselők között?

V.: Igen, de az előző ciklusban jóval több volt. A polgármester is az volt. Most van az alpolgármester, van egy alsó tagozatos kollega, és sajnos több nincs. Az Oktatási Bizottság külső tagjait úgy állították össze, hogy a munkaközösségek vezetői mindenképpen bekerültek, és azon kívül minden intézménytípust képvisel egy kollega.

E.: Mekkora szerepe van a politikának a döntésekben?

V.: Szinte hihetetlen, de a nyomorunk miatt nincs már pártpolitikai csatározás. Akkora az önkormányzat keserve, akkora a munkanélküliség, és akkorák a szociális kiadások, a családsegítő, az átmeneti szállás, az ingyenykonyha, a fiatalgondozás, a gyermek-krízishotel, a drogtelep, a fogyatékos fiatalok foglalkoztatója, ez mind annyiba kerül, hogy nem lehet politikai szempontokat figyelembe venni. A szükség és a kényszer közel hozott egymáshoz minket, és nem politizálunk. Hála istennek a köztisztviselő nem politizálhat amúgy sem, legfeljebb oktatáspolitikát folytat meg intézménypolitikát.

E.: Mennyi időre szól az új oktatási koncepció?

V.: Én csak öt évre terveztem. Nagyon fontosnak tartom a középiskolák átalakulását, így jött létre a nyolc osztályos gimnázium. A három éves szakképzést nem lehet még megszüntetni. Tudjuk a hátrányait, ismerjük a gondjaikat. Nem tudunk munkahelyeket teremteni. Naponta szól az igazgató, hogy figyelj már, megint ennyi és ennyi gyereknek nincs munkahelye. A ruhaipari szakképzést már eleve négy évesnek indítottuk. Sok szakmát indítottak úgy, hogy érettségire épül vagy benntartjuk érettségi után a gyereket. Tudtuk, hogy lépnünk kell, elmentünk a szolgáltatási szakmák felé. Tudom, hogy Pécs is elment, mindenki elment. Félek is, mert az elkövetkező öt évben azt kellene kitalálni, hogy mit csináljunk. Amíg a kamarák nincsenek segítségünkre abban, hogy milyen szakmákat szeretnének, addig nehéz tervezni. Persze Kossuth-díjat kapna, ha valaki meg tudná mondani, hogy mi kell majd két év múlva. Most az a legnagyobb gondom, hogy a jövőt tervezve meg tudjunk őrizni egy biztos intézményhálót, hogy a városban élő polgár élvezze ezt az intézményhálót. De jó lenne, ha tudatosulna az emberekben, hogy nem csak az utak kilométer hosszában mérhető a befizetett adó felhasználása, hanem az intézmények fenntartásában is. A komlói ember természetesnek veszi, hogy iskolába, óvodába viheti a gyereket, hogy színházat működtetünk, hogy művelődési ház, múzeum van, kétféle is, hogy gyermekházunk még külön is működik, hogy két nagy táborunk van, hogy a könyvtárunk igen gazdag. Ez természetes a számára. Meg az is, hogy reklamál, hogy hogy néznek ki az utak.

E.: Hallottam, hogy bevezették a 9-10. osztályt is a szakmunkásképzőbe.

V.: Nálunk azok a gyerekek kerülnek ide, akik sehova nem nyernek felvételt, de iskolában kell tartani őket. Tudom, hogy ez nem olcsó dolog. Sokszor feltették a kérdést, hogy minek ez a kilencedik-tizedik osztály a funkcionális analfabétáknak. Valóban, nem mondhatjuk azt,

hogy értelmi fogyatékosok, de csaknem olyan szinten állnak. Két év alatt nem történik velük más, mint hogy újra megtanulnak olvasni, és emellett orientálódnak a szakmák felé. Erről nem tudunk lemondani, mert enélkül elkallódnának ezek a gyerekek.

E.: Milyenek a beiskolázási arányok a középfokú intézményeknél?

V.: Eljutottunk odáig, hogy minden gyereket fel tudunk venni. Évről évre csökken a jelentkezők száma, de ez országosan is így van. Amikor idekerültem, akkor még volt egy kis válogatási esélyünk. A szakmunkásképzőbe, mivel ennyi féle szakmát oktatunk, fel tudunk venni minden gyereket. A négy éves évfolyamokon kielégítő a létszám, a három éves évfolyamokra 80-100 gyerek hiányzik. Annyival drágább az iskola, amennyi gyerek hiányzik belőle. Ez gondot okoz.

Komlón két dologra kellene nagyon sok pénz, az oktatásra és a közbiztonságra, a rendőrségre. Fejlődik a rendőrségünk, sok rosszat nem mondhatok rájuk, de több rendőr kellene. Nagyon sok az elvált család, sok helyen nincs apa, csak anya, és kicsi korától kezdve végig vele van a gyerek. Amúgy is egyfajta társadalmi jelenség, hogy megjelent a fülbevaló a fiúkon, meg a díszítő dolgok, hosszú haj és egyebek. Nem vagyok ellene, de azt gondolom, hogy a férfiszerephez hozzátartozik egyfajta férfias viselkedés, kiállítás, megjelenés is.

E.: Kiket tekint hátrányos helyzetűnek?

V.: Akik iskolázatlan családokba születnek. Komlón még jelentős a cigánycsaládok száma is, ezt sem kell titkolni. Most van három tanítványom, a Sárbogárdi Tanítóképzőt célozták meg. Nagyon szeretnék, ha felvennék őket. Hiánycikk a cigány értelmiségi, hiányzik a cigány nyelven beszélni tudó ember, hiányzik az, aki törődne velük. Négy évet a cigány iskolában tanítottam a pályám kezdetén, de megszüntették a hetvenes évek közepén. Ez egy falusi iskola volt, de igen korszerű, egy csodálatosan szép óvodával. A város legtisztább iskolája volt. Reggelente a putriból összeszedtük a gyerekeket, megmosdattuk, és olyan állapotba hoztuk őket, hogy tanulni tudjanak. Azt gondolom, hogy azoknak a cigány szülőknek, akik ma Komlón dolgoznak és meg tudnak élni, valamikor közülük volt ehhez az iskolához. A kezdet kezdetén volt még egy cigány vajdánk is, akire hallgattak, úgyhogy övele együtt lehetett működni, meg a védőnőkkel. Én a mai napig állítom, hogy ez nem elkülönítést jelentett, hanem igenis egyfajta fokozott törődést a gyerekekkel, hogy képesek legyenek felső tagozatra már ide bejönni. Ott reggel nyolckor kellett kezdeni és délután háromig tartott a tanítás, ameddig bírták. Sokmindent csináltunk, kis kertjük volt, rengeteg dolog történt, Moldova annak idején meg is írta a könyvében, Tisztelet Komlónak, ez volt a címe.

Tehát hátrányos helyzetűnek először is az iskolázatlan családból származó gyerekeket tartom, aztán a munkanélküli családból származó gyermekeket. Hihetetlen, hogy a munkanélküliség mennyi kárt okoz. Hátrányos helyzetűnek tartom azokat a gyerekeket is, akik a város peremén igen rossz lakáskörülmények között élnek. De nem sorolom ide a nagycsaládosokat, hogyha kielégítők a viszonyaik. Csak akkor sorolom őket ide, ha súlyos anyagi helyzetben vannak. Hátrányos helyzetűnek vesszük azokat a gyerekeket is, ahol alkoholizmus van a családban, ahol több generáció él együtt és súlyos betegségekkel, tehát akár elmebetegséggel, akár valami súlyosabb, hosszantartó betegséggel küszködnek, például ahol nagyon súlyos betegség, rákbetegség előfordul. Azért soroljuk ide őket, hogy fokozott figyelmet tudjunk rájuk fordítani. A családban megváltozik a helyzet. Ha munkanélkülivé válik a szülő, azonnal környezettanulmányt végzünk, és a családsegítő szolgálattal próbálunk együttműködni. A családsegítő most már úgy-ahogy kezd ügyesen működni. A kolleganóm, aki a szociális szférát gondolja, elkezdte feltérképezni a szociálisan és minden szempontból hátrányos helyzetű gyerekeket és családjaikat. Hozzákapcsoltuk a feladathoz a családsegítőt, az ifjúsági

felelőst, tehát team-eket alakítottunk ki és felosztottuk a várost. Ezek a team-ek járnak ki egy-egy területre. Az iskola és az óvoda már tudja, hogy kinek jelezzen, ha baj van. A segélyek és egyéb odaítélésénél ez rendkívül fontos, mivel nagyon megnőtt a hátrányos helyzetben és veszélyeztetett helyzetben élő gyerekek száma. A segélyezést elvittük a természetbeni juttatások felé. Akkor vagyok nyugodt, ha a gyerek eszik az iskolában, és a tankönyvét megvásároljuk. Ebben látom a biztosságot. Legalább egy nap egyszer meleg étel került a gyerek gyomrába és kapott pár jó szót, mert a napközibe bevettük. A cigány gyerekeket most már kötelezni fogjuk a napközire, illetve a tanulószobára. De megpróbálunk egy új típusú tanulószobát szervezni, mert nagyon sok a bukás. Túlkorosság jelentkezik a serdülőkorban, és ez rengeteg konfliktus forrása. Sokszor megoldhatatlannak vélem ezeket a konfliktusokat, ugyanakkor harcolunk a gyerekekért.

E.: Tehát nem a kisegítő iskola a megoldás.

V.: Nem, nem, bár ott is túl sok a cigánygyerek, azt hiszem, hogy nem az értelmi fogyatékosok miatt. A nem értelmi fogyatékos, de magatartásban deviáns, túlmozgásos piciny gyerekeknek kiscsoportos osztályt indítunk. De ide kéne gyógypedagógus is, aki a tanító néni mellett dolgozik, és kellene egy iskolaasszisztens is. Erre nincs pénzünk, elő sem merek vele állni. A gyerek időnként átkerül a kisegítőbe, aztán jelzik, hogy már jó volna, ha visszakerülne, mert értelmileg nincs baj vele, de ott is fojtogatja a többi gyereket, és nem hagyja a tanító néni dolgozni az órán. Ezeknek vagy 10-12 főre kellene egy fejlesztő pedagógus, vagy a nevelési tanácsadó segítségével külön kellene ezekkel a gyerekekkel foglalkozni. De ezt nem lehet megoldani.

E.: Milyen irányban változik most a helyzet?

V.: A munkanélküliség drasztikusan növekszik, és a szülő és a gyerek közötti távolság is növekszik a munkanélküli vagy a súlyos anyagi helyzetű családokban. De ugyanez a helyzet a vállalkozó családdal is, akinek mondjuk külföldi partnerei vannak és napokig nincs itthon, és nem tud a gyerekekről gondoskodni. Most például a három legtehetségesebb gyerekünk egy nagyon súlyos lopássorozatba keveredett. Ez most nekem egy nagy lelki teher, de igyekszünk segíteni, keressük a megoldást. Sorozatosan versenyeket nyertek és hetedikes korukra már bent vannak a legjobb középiskolában, de mégis megtörtént a baj. Azok a szülők, akik ma az életszínvonalukat a megszokott nívón akarják tartani, éjjel-nappal dolgoznak. Van, amikor éjjel sem tudnak hazamenni. A gyerekek felügyelete, ellenőrzése és a velük való foglalkozás teljesen hiányzik. A gyerekek hazavisznek egy csomó videokazettát, vannak számítógépeik, a legvadabb programokat szedik le rajta. Tehát a technikát nem a jó érdekében használják, egészen deviáns programokat is láttam már, tragikus dolgokat.

E.: Hogy látja a hátrányos helyzetűek továbbtanulási lehetőségeit?

V.: Ezeknek a családoknak a zömére az jellemző, hogy nem tudja a szülő megfogalmazni, hogy mit akar. Az iskolának nagyon nagy itt a szerepe. A szülő mindig csak azt kéri, hogy találjunk ki olyan szakmát, amivel hamar dolgozni tud a gyerek. Az 501-es szakmunkásképzőben csapódik le a hátrányos helyzetű gyerekeknek a zöme. Tíz százalék kerül a másik két intézménybe, a többi ide kerül. Becsülöm ennek az iskolának a munkáját, nagyon jól tudják, hogy ezekkel a gyerekekkel hogyan kell foglalkozni. Nem véletlen, hogy innen került ki a városi diákönkormányzatot vezető tanár is. Többféleképpen nyúlnak a gyerekekhez. A gimnázium azt mondja, hogy nem kötelező, drága gyerekek, küldd be az anyukádat. A szülő viszont ott hajtja a gyereket, mert tudja, hogy miért adta oda. Ott a

hátrányokon is tudunk segíteni. Ha ott felmerülnek a hátrányok, az igazgató úr azonnal jelzi: egyszerűen meg kell oldani az anyagi problémát, de nincs gond a tanulással és a jövőképpel. A szakmunkásképzőben viszont nincs jövőkép. Ott a szülő csak azt akarja, hogy a gyereke minél előbb keresőképes állapotba kerüljön. Nagy csalódás neki, ha három év után nem tud elhelyezkedni. Közelharcot kell vívni, hogy hagyják őket leérettségizni, hogy higgyék el, hogy jó az érettségit adó iskola, hogy bent kell hagyni. Ezt csak akkor érti meg, amikor a gyereke nem talál munkát. Nagyon nagy problémaként élük ezt meg, vagy teljesen elengedik a gyerek kezét. Tehát úgy fogja fel, hogy az ő 14 éves gyereke már felnőtt, és neki igazából már nem sok mindent kell tenni. Ezért is próbálunk a szakmunkásképzőben ennyiféle szakmát és képzési típust indítani.

E.: A 900 fős létszámból mennyi a hátrányos helyzetű?

V.: A fele. Itt csapódik le a cigányság zöme és a hátrányos helyzetű gyerekek többsége.

E.: Milyen ez az iskola?

V.: Ez az iskola nagyon sok pénzt kapott akkor, amikor Komló virágzó bányaváros volt, amikor a jó képességű kollegákat meg tudtuk ide nyerni, mert több pénzt tudott az iskola fizetni. Sajnos, ma már nem így van, de ezek a jó képességű kollegák itt maradtak. Igen jó a tantestület. A magasan kvalifikált szakmáknál máshol sincs gond, de itt az alapismereti tárgyakat is zömében egyetemet végzett kollegák oktatják. Bevezették a kommunikációt, mint tantárgyat, evvel próbálnak enyhíteni a dolgon, és nagyon jól működik. A diákönkormányzatot megerősítették. Ennek az volt a lényege, hogy saját rádiót, saját televíziót csináltak. Fontos, hogy a gyerek ki tudja magát fejezni. Nagyon szép képzőművészeti kört szerveztek, irodalmi kört is, van énekkar is. Nagyon sok kiegészítő foglalkozást, klubfoglalkozást használnak még az anyagi nehézségek ellenére is. Bízom benne, hogy fent tudjuk tartani. Ezen kívül vállalkozói ismereteket is tanítanak. Humán területen nagyon sok olyan tananyagot tettek be az oktatásba, amit a Nemzeti Alaptanterv el is vár tőlünk. Annyival jutottak előre, hogy többet foglalkoznak és türelmesebbek a gyerekekkel. Az a tapasztalatom, hogy nagyon nyitottak a gyerekek problémáira, rengeteget foglalkoznak a gyerekek gondjaival. Kapcsolatba léptek egy német várossal, és ezek a gyerekek, akik a szüleikkel talán soha nem voltak a város határán kívül, most eljutnak külföldre. A diákokat vendégül látják, egyik évben ők mennek, másik évben azok jönnek ide és nagyon nagy elismeréssel nyilatkoznak a mi hátrányos helyzetűnek tartott gyerekeinkről. Hogy milyen szépen tudnak étkezni, kommunikálni, mosolyogni a másikkal. A kinti német tanárok megkérdezik, hogy ezt hogy csináljuk. Nem látszik, hogy ezek a diákok Komlón a legszerecséltlenebb helyzetűekhez tartoznak. Ilyen alkalmakkor tudom igazán értékelni ennek az iskolának a teljesítményét. Ebben az iskolában, ahol 10-12 évvel ezelőtt még olyan gyerekek jártak, akik alig tudtak olvasni, ma már angolt és németet tanítanak. Azt gondolom, hogy ez nemcsak a hátrány kompenzálása, hanem egyfajta előrefutás is. Rendkívül türelmesek a tanárok. Létrehozták a tanböltöt, a gyerekek ott is dolgozhatnak. Sok olyan tevékenységi területet hoztak létre, ahol a gyerek megtalálhatja saját magát. Persze nem sikerül mindenkinek.

E.: Mekkora körzetből történik a beiskolázás?

V.: Valamikor Szabolcsból is hoztak ide bányásztanulókat, erre épült fel a kollégium. Most tantermeiket, pedagóguskollegáknak szállást, krízishotelt alakítottunk ki belőle. Tehát már nincs szükség rá, de hasznosítani akarjuk. Most már csak állami gondozott gyerekek veszik

igénybe. Ők már a veszélyeztetett kategóriába tartoznak. Nem is tudom pontosan, hogy mi történik majd velük, ha elhagyják az iskolát. A környező aprófalvakból a jó képességű gyerekek már Pécs felé mennek. Ezt régóta tapasztaljuk. De a közepes képességű gyerekek idejönnek. Pécsen is működnek szakmunkásképző intézmények. Ez a szülőnek és a gyerekeknek jó, mert nagyobb a választék. Nekünk annyiban rossz, hogy elszívják a gyerekeket. Eddig Pécsre nagyon sok gyerekünket nem vették fel, mert az ő vonzáskörzetük nagyobb volt. Most viszont felveszik, mert ott is kevés a gyerek. Most volt egy igazgatói értekezlet, ott is kiderült, hogy mindenki fölvesz mindenkit. Ma már azzal kell számolni, hogy az marad, akit első körben felvesznek. Hét-nyolc falura számíthatunk, ahonnan kapunk gyereket.

E.: Milyen a tanműhely-ellátottság?

V.: A ruhaipari tanműhelyünket három éve adtuk át. Nehéz eset volt, nagy az igazgató úr érdeme abban, hogy ezt idegileg kibírta, és az önkormányzaton átvitte. Nagyon nagy költségekkel járt, de borzasztó jó, hogy a saját gyerekeinknek ad munkát. Itt már öt-hat évvel ezelőtt látszott, hogy a Carbon Könnyűipari Vállalat, a Május 1, a bánya, a MOM, tehát mindenki csődbe kerül. Azonnal lemondták a tanulóképzést. Egyszerűen megszűnt a képzés. Közben napról-napra nőttek ki a kisvállalkozások. Eleinte azt gondolták, hogy jó lesz a gyerekekkel együtt dolgozni. Ugyanakkor ezeknek a kisvállalkozóknak nem voltak igazán vállalkozói ismereteik, és hamar tönkrementek. Ha októberben úgy látták, hogy se az adózás, se semmi nem kedvez a helyzetnek, októberben szüntették meg a vállalkozást és elbocsátották a tanulót. Borzasztó sűrűn fordult elő ilyen, és ez sokkolt minket, mert a gyerekek helyet kellett keresni. A szülő is jogosan sírt, mi meg kétségbeestünk. Ezért hoztunk létre két helyen tanbolyt, és ezért építettünk tanműhelyt itt, az iskolán belül. Létrehoztunk a volt tanbánya területén egy kétszáz fős gyakorlati oktatási központot is. Sem a kamara nem tudott segíteni nekünk, se senki. Komlón nincs olyan erős vállalkozói szféra, hogy 20-30 gyereknél többet el lehessen helyezni gyakorlatra. A képviselő testületnek is hosszan kell magyaráznom, hogy ma még nem olyan erős ez a vállalkozói szféra, hogy megbízhatóan tudja vállalni a gyerekeket. Aki meg egyéb feltételeket is szab, azt természetesen a szülő nem tudja igénybe venni. A szülőnek az a legfontosabb, hogy munkahelye legyen a gyerekeknek. De ez az 509-esben a magyar tanár sorsát is meghatározza, mert ha a gyerekeknek nincs gyakorlati helyük, akkor az egész iskolát le kell építeni. Ez a város nem mondhat le a szakképzésről. A családoknak igen nagy százaléka igényli a szakmunkásképzést, és nem hiszem, hogy tíz-tizenöt éven belül ebben nagy változás lesz. Az iskolában kell rádöbbsenteni a gyereket az első három évben arra, hogy jobb lenne, ha maradna még két évet. Abban is segítjük a hátrányos helyzetűt, hogy többféle szakma felé orientálódjon, átképezhető legyen. A képző központtal is van kapcsolatunk. A Munkaerő Központ átképzéseit is itt csináljuk, pályakezdő munkanélküliek, volt tanítványok számára. Nincs más megoldás. Tíz évig még nekünk kell gyakorlóhelyet teremteni a gyerekek számára. Van, aki elmegy Pécsre, mert szakács akar lenni, vagy zeneművészetibe akar menni. De az nagyon fontos, hogy az itt maradó gyerekeknek is tudjunk kínálatot nyújtani.

E.: Mi a véleménye a finanszírozásról?

V.: Az elméleti képzésre jó a norma, az iskola a normán belül tud működni. Viszont a gyakorlati oktatási központra borzasztó kevés a pénz. A gyakorlati képzést sokan értelmesebbnek úgy, hogy az államnak nem érdeke a gyakorlati oktatási helyek fenntartása. Oldják meg a kamarák, a vállalkozók, a kisüzemek. De ez Komlón tizenöt évig még nem fog menni. A nagyiparra épült, hatalmas tanulólétszámot alkalmazó bánya és egyéb üzemek megszűntek, és a helyén nem mondhatjuk azt, hogy virágzó munkahelyek lennének.

E.: Segít-e a bejárók után járó támogatás?

V.: Kicsit segít, de nem sok a bejáró. A kis önkormányzatok önzők. Komló körül csupa ilyen van, üdülőterülettel, melegvízzel, csodálatos földrajzi környezettel. Idegenforgalommal kezdenek foglalkozni. Ezek virágzó, gazdag, sváb községek. Tiszták, kulturáltak. Ők a maguk faluját csinostíják, szépítik, de hiába fordulunk segítségért hozzájuk, a normatíván felüli összeghez semmivel nem járulnak hozzá. A normát megkapjuk, ha idejár a gyerek. De az önkormányzatok sem az iskolai, sem az egészségügyi szférában nem segítenek. Egy kivétel volt, Mánfa, ott rögtön megkötöttük a megállapodást, de tavaly óta ő sem fizet. Helyre kellene tenni, hogy mire kötelezhető egy kis önkormányzat. Mi az, amit jó lenne, ha vállalna, ha a szolgáltatást igénybe veszi. Mi abban vagyunk érdekeltek, hogy idejőjjenek a gyerekek, mert ettől válik olcsóbbá az intézmény. Szükség van a gyerekekre, mert az intézményhálózatot csak így érdemes működtetni. Akiknek semmiféle intézményük nincs, de hat-nyolc kilométerre vannak Komlótól, azoknak ez borzasztó jó. Fontos nekik, hogy fogadjuk őket. Mi soha nem utasítunk el gyereket, de ők még a logopédiához sem akarnak hozzájárulni. Tehát vannak ilyen gondjaink, és nincsenek eszközeink a szép szón kívül, pedig abból nem lesz pénz. Nem bánám, ha a kormányzat figyelembe venné, hogy a kisvárosok ellátják a falvak helyett is a feladatokat.

E.: Kiknek a segítségére támaszkodhat a munkájában?

V.: Nem egyedül csinálom. Nagyon támaszkodom az igazgatói munkaközösségre, benne vannak a középiskolás és az általános iskolás kollegák. Nélkülük semmiben nem döntök. A beszámoló szempontjait is együtt állítjuk össze. Megkérdem, mit gondolnak, mi az, amire ebben az évben ki kéne a képviselő testület fülét hegyezni. A testületnek joga van egy általános tájékozottsághoz a várost illetően: továbbtanulási arányok, a felvételik sikeressége, mibe kerül mindez, és mit szolgáltatunk érte. Ez a rendszer működik. Számomra fontos, hogy ne legyek díszpinty. Ha valahova hívnak, legyen feladatom, tudjak felkészülni, információt adni. Nagyon fontos, hogy az ember ideje hasznosan, az intézmények érdekében teljék el. Az elmúlt időszakban készített előterjesztéseimet elfogadta a testület, valamennyi általam javasolt intézményvezetőt kinevezték. Ezt tartom a legnagyobb elismerésnek. Ebből mérem le, hogy túl nagy hibát nem követek el.

(az interjút 1996 tavaszán Kálmán Miklós készítette)